

„Do práce“ musí chodit všichni...

Autor: Brett Stevens

Konzervativci hájí tradiční (přesněji řečeno věčné) hodnoty, mezi něž patří i důraz kladený na tvrdou práci a obětavost. Jen málokdo se však zamýšlí nad tím, zda totéž platí i pro zaměstnání. Nemělo by, především proto, že (1) zaměstnání zpravidla nebývá skutečnou prací a (2) zaměstnání představují pravý opak toho, co má hodnota tvrdé práce kultivovat.

V moderním evropském a americkém světě musí všichni dospělí – ženy i muži – chodit „do práce,“ což obnáší každý den od osmi do pěti sedět v kanceláři a dělat kancelářskou práci. Každý dostane svou kóji nebo kancelář a počítač, k tomu mnozí i titul. Pokračují v tom do pětadesáti a pak se ptají, jaký to vlastně všechno mělo význam.

V průměrném zaměstnání se toho, co by skutečně mělo význam, vykoná velice málo, v prvé řadě proto, že většina přidělené činnosti spadá do kategorie *práce pro práci*, ale obecněji hlavně z toho důvodu, že větší část podnikatelské činnosti je zbytečná nebo nerozumná, nezřídka následkem zavedení zákonné regulace.

V tomto ohledu není zaměstnání „prací“ jako *takovou* či plněním nějakého úkolu. Jeho náplní je účast, poslušnost a zabíjení času.

Tento dílčí závěr vede přímo k druhému bodu, tedy že zaměstnání je pravým opakem „práce“ popisované tradičními hodnotami. Náplní tradiční práce bylo poznávání fungování světa prostřednictvím soustředěného plnění úkolů a dosažení mistrovství. Šlo tak současně o pochopení realismu i osvojení si kázně.

Zaměstnání ovšem funguje zcela opačně: odměny se s výjimkou několika vzácných případů dávají za *zdání*, nikoliv *skutečnost*. Dokonce i v odborných odvětvích se cílem stává sledovat počiny ostatních a v daném konkrétním případě je napodobit; zodpovědnost přebírá do vlastních rukou jen ten, kdo se odchýlí od obecně přijímaného postupu – *bez ohledu na výsledky*. Lékařům umírají pacienti, právníci prohrávají případy a architekti navrhují šmíru v jednom kuse, dokud se ale vejdou do toho, co jiní nastavili coby „bezpečné“ minimum, nemusejí se bát žádných negativních následků.

Nekonečná obsese dodržováním standardů mění práci v posedlost. Člověk musí dávat na odiv

alespoň takovou oddanost jako ostatní, jinak začnou zpochybňovat jeho loajalitu. Navíc musí pracovník náležitě vystupovat směrem navenek, přesně podle pravidel nastavených ostatními, což vyvolává neurotický strach z toho, co člověk v tomto ohledu neudělal, namísto myšlenek na to, co by bylo skutečně třeba udělat.

Tímto se zaměstnání liší od práce, jejíž základní jednotkou jsou výsledky, namísto nichž přináší útěk od života samého: únik ze světa *činů a následků* do čistě lidské sféry *nápodoby a odměny společnosti*. Kvůli tomu vlastně zaměstnání drtí naše duše: činnost, kterou strávíme většinu našich životů, je naprostou ztrátou času i potenciálu.

Podívejte se na to takhle: od období krátce po dvacítce až někam k pětadesáti člověk stráví padesát hodin týdně a padesát týdnů v roce v práci nebo přípravou na ní. Bývají to nejlepší hodiny dne a nejsilnější okamžiky našeho vědomí věnované něčemu, co je zbytečné a ponižující. Lidé si toho nikdy – nebo alespoň do odchodu do důchodu – nevšimnou, protože se všichni kolem nich chovají stejně. Po odchodu do důchodu pak často zahořknou a chybí jim ukotvení.

Kdyby žil Mojžíš dnes, inspiroval by ho k jeho „Propust' můj lid“ skeptický pohled na hromadu TPS (Testing Procedure Specification) zpráv.

Michel Houellebecq přišel ve svém **Rozšíření bitevního pole** s konzervativní kritikou zaměstnání: boří naše očekávání, že život *bude* dobrý a nutí nás do ze zoufalství učiněných kompromisů, které se *zdají* dobré, ale zpravidla vedou ke zmaření nadějí na život samotný. Působením zaměstnání jsme zahořklí, odcizení a destruktivní, dokonalý obraz resentimentu vlastního levici – zaměstnání ostatně vytvořil levicový byrokratický stát, nikoliv volný trh, který odměňuje výsledky místo činnosti pro činnost.

Houellebecq však zdaleka nebyl první: jeho krajan Louis-Ferdinand Céline skvěle ukázal, jak zaměstnání postupně ovládá myšlenky lidí a promění je na robotům podobná stvoření. Skutečně – mnozí konzervativní myslitelé první poloviny 20. století rozeznávali v neukojitelném rozvoji průmyslu, zhroucení malých společenství, úprku do měst a degradaci rodin na finanční jednotky ve vleku zaměstnání neklamné známky zotročujícího přízraku „pokroku.“

Můžete se ptát – „A jak by vypadalo tvoje řešení?“

Konzervativec by začal odstraněním veškeré regulace pracovního trhu, tak aby odměny šly výhradně k lidem, kteří mají výsledky, což obratem drasticky sníží množství nutné pracovní síly i náklady, takže lidé vystačí s méně penězi a žijí šťastnější životy. V zaměstnání orientovaném na výsledky namísto zdání bychom také strávili méně času.

Byrokratická omezení navíc vytvářejí potřebu dodržovat jisté standardy jako ochranu před právní zodpovědností a vládními zásahy. Vedení tak místo práce musí věnovat svůj čas problémům se zaměstnanci a právním záležitostem. Většinu manažerů jejich práce moc nejde, zčásti i proto, že náplní jejich činnosti je namísto dosažení co nejlepšího výkonu svých

dělníků hledání cesty skrze záludné nástrahy byrokratického státu.

Kdyby se absolutní moci chopil konzervativec, prostředníci mezi zaměstnancem a zaměstnavatelem – jako odbory, nařízení či zákonem stanovená zodpovědnost – by vymizeli a namísto nich by případné spory řešily občanské soudy. Pozice dělníků by se více podobala živnostníkům, najatým na provedení určitého úkolu za příslušnou odměnu. Cítili by tak na svou práci vyšší míru hrdosti a mnohem větší díl z ní by byl potřebný, na rozdíl od současného stavu.

Pozitivně by působily také existenční faktory. Jakmile není práce otázkou povinného časového úseku, ale dosahování výsledků, lidé zřetelněji vnímají časovou hodnotu práce a naopak i peněžní cenu času. Díky tomu mají důvod jít domů, trávit čas s přáteli a rodinami nebo kulturní aktivitou namísto několika hodin předstírání práce navrch.

Stačí se podívat do Holandska, abychom se přesvědčili, že míň zaměstnání znamená více štěstí.

Jedna Holanďanka výslovně tvrdí, že kratší doba strávená na pracovišti znamená více svobody a možnosti vést pozitivní život. Jak napsali na webu **Macleans**:

Každá Holanďanka si může se svým životem dělat, co chce, říká Van Haerenová (52), která žije poblíž Rotterdamu a na kole či vlakem tři dny v týdnu dojíždí na policejní akademii, kde dělá studentskou poradkyni. Na částečný úvazek pracuje celý život, stejně jako většina jejích kamarádek – svobodných či vdaných, s dětmi či bezdětných – kromě jedné či dvou, které k delší pracovní době nutí finanční okolnosti. Van Haerenová, do loňska svobodná a bezdětná, podle svých slov pracovala na částečný úvazek, „aby měla čas na věci, na kterých záleží, na život podle sebe, na to zachovat si tělesné i duševní zdraví a štěstí.“

Řada jejích krajanek tyto postoje podle všeho sdílí a nezávislosti dávají přednost před pracovním úspěchem. V roce 2001 pracovalo skoro 60% zaměstnaných Holanďanek na částečný úvazek, v porovnání s pouhou pětinou Kanadānek. Dnes se toto číslo pohybuje dokonce kolem 75%. Mnozí to podobně jako Van Haerenová považují za pokrok a důkaz osobní svobody a vyváženého stylu života.

Článek dále vykresluje, jak by mohl vypadat svět bez pracovní mánie:

Ellen de Bruinová, která se při psaní inspirovala bestsellerem Mireille Guilianové *Francouzky netloustnou*, otevírá svou knihu vyobrazením stereotypní Holanďanky: přirozeně krásná s neformálním stylem na kole jede na nákup, má dost času na své děti a manžela, v týdnu chodí na hodiny umění a volná odpoledne tráví v kavárně s přáteli. Miluje svou práci na částečný úvazek a nevdává jí, že nevydělá

tolik jako manžel, protože účty platí on. Dále se zabývá i v porovnání s ostatními západními zeměmi trvale nízkým podílem žen na předních pozicích v podnikání i veřejných funkcích – a na druhé straně opakovanými předními umístěními v žebříčcích štěstí a blahobytu.

Jak říká článek v *The Economist*, jsme svědky upřednostnění jiných měřítek kvality života a životního stylu před požadavky obchodu.

Když mluvím se ženami, které polovinu týdne stráví tím, co je baví – sportem, na zahrádce, uměním, s dětmi, dobrovolničením nebo s přáteli – říkám si, „ano, to zní úžasně.“ Při pohledu na trhy uprostřed pracovního dne plné lidí si dokážu představit, jak si tam v klidu vybírám zboží nebo popíjím s přáteli kávu. V před několika lety vydané knize *Holandanky nepropadají depresi* – parodii slavné *Francouzky netloustnou* – nizozemská psycholožka Ellen de Bruinová vysvětluje, že klíčem ke štěstí Holandanky je její pocit osobní svobody a dobré vyvážení osobního s pracovním životem. Jen obtížně lze však tento obraz přenést do USA, kde se naše sebeúcta v tak vysoké míře pojí s naší prací.

Konzervativci kvůli sobě samým musejí nahlédnout ke kořeni tradice – tedy úctě k životu včetně přirozeného prostředí a existenční potřeby nalézat v životě krásu a radost. Zaměstnání to ničí a přichází s poslušností sovětského stříhu a uvaluje na zatracené nekonečné časové požadavky. Nastal nejvyšší čas, aby ze sebe konzervativci setřásli řetězy a postavili se nesmyslným požadavkům zaměstnání ve jménu života samého.

Úvaha Bretta Stevense *Work vs. Jobs* vyšla na webzinu *The Alternative Right* 26. července 2016 .